

Posúdenie odbornej úrovne
doc. PhDr. Zuzany LOPATKOVEJ, PhD.
pre dosiahnutie titulu profesor

Profesionálnu kariéru historičky a pedagogičky doc. PhDr. Zuzany Lopatkovej, PhD. sledujem od začiatkov jej pôsobenia na Katedre histórie. Už výber témy diplomovej práce (Martin Kollár, bol to trstínsky farár a správca Spolku sv. Vojtecha) naznačil okruh historického záberu alebo tematiky, v ktorej sa inaugurantka začala cítiť dostatočne komfortne a doložila to námetom dizertačnej práce *Kanonické vizitácie Smolenického dekanátu v 18. storočí*. Oba objekty skúmania naznačili, v akých historických epochách sa bude uberať vedecko-výskumný diapazón inaugurantky. Predurčil jej prvotnú orientáciu a zameranie vedecko-výskumnej činnosti a zasadil do rámca obdobia novovekých slovenských dejín a tematicky do slovenských cirkevných dejín, čo po prvý raz odborne predniesla na konferencii uskutočnenej pri príležitosti 10. výročia Trnavskej univerzity, kde ešte ako doktorandka prezentovala a následne aj publikovala príspevok k hodnoteniu výskumu cirkevných dejín v slovenskej historiografii, čím v podstate odštartovala svoju profesionálnu vedeckú kariéru.

Celú jej vedecko-výskumnú činnosť možno usporiadať do niekoľkých okruhov, z ktorých vynikajú predovšetkým slovenské cirkevné dejiny, aj keď sa viac sústredila na dejiny katolíckej cirkvi a najmä na dôležitý prameň, akým sú práve kanonické vizitácie. Z kanonických vizitácií vyťažila pri každom výskume maximum, aby mohla určiť predovšetkým základné vývojové línie cirkevnej organizácie na území neskoršieho Trnavského vikariátu v období raného novoveku – v období 16., 17. a 18. storočia. Územie Ostrihomskeho arcibiskupstva cirkevno-organizačne zaberalo väčšinu územia dnešného Slovenska. Autorka dospela k niekoľkým dôležitým záverom a síce, že ňou skúmaný cirkevno-organizačný celok Trnavského vikariátu sa v priebehu dejinného vývoja čiastočne menil, avšak vždy išlo o cirkevno-územnú príslušnosť k Ostrihomskému arcibiskupstvu. Kanonické vizitácie predstavujú podľa doc. Lopatkovej prameň, ktorého vydavateľom bola síce katolícka cirkev ako inštitúcia, ale prinášajú informácie nielen z cirkevných dejín, ale vlastne zo všetkých oblastí života vo farnostiach; nielen informácie o konfesionálnom živote, ale aj o kultúrnom, spoločenskom a hospodárskom živote, sú to viac – menej pramene ku každodennosti vidieckeho obyvateľstva najmä západného Slovenska. Dôležitým prvkom jej výskumov z uvedenej tematiky sú poznatky, na základe ktorých inaugurantka prináša aj

informácie, ako do pôvodne rímsko–katolíckej cirkevnej správy zasiahla reformácia a následný, hoci nie veľmi rýchly vznik farskej siete evanjelických a kalvínskych farností. Prvé protestantské cirkevné zbory podľa výskumu inaugurantky vlastne vznikali v pôvodne rímsko–katolíckych farnostiach, najčastejšie neobsadených, kam jednoducho prišiel protestantský kazateľ a nahradil rímsko–katolíckeho kňaza. Spolu s kostolom prevzal do užívania aj všetky farské budovy, majetky a úžitky a ak mal k tomu aj podporu zemepána, niekdajšia rímsko–katolícka farnosť sa pomerne rýchlo stala protestantskou.

Ďalším bádateľským okruhom doc. Lopatkovej je výskum, ktorý možno zaradiť do slovenských hospodárskych, agrárnych, ale aj sociálnych dejín novoveku, čo naznačila téma jej habilitačnej práce *Tereziánska urbárska regulácia na Smolenickom a Ostrokamenskom panstve* a pokračovala výskumom hospodárskych pomerov na ďalších panstvách – konkrétne na Korlátskom panstve začiatkom 18. storočia ako sonda do problematiky alebo opis stavu remeselnej výroby a počiatkov priemyslu v mestečku Smolenice v 18. a 19. storočí. V tejto súvislosti treba spomenúť jej príspevok venujúci sa mlynom na Smolenickom panstve, ktorý zostavila na základe analýz urbárskych a daňových súpisov a richtárskych kníh a zmlúv.

Ďalšou tematickou oblasťou, ktorou sa vo svojom výskume zaoberala inaugurantka, sú dejiny školstva, predovšetkým ľudového školstva 18. storočia, ale sledovala aj témy týkajúce sa reforiem Márie Terézie a okrem hospodárskych reforiem sa jej bádanie sústredilo na reformu školského systému v Uhorskom kráľovstve ako súčasť obnovy kráľovstva po jeho opätovnom zjednotení s časťami, okupovanými Osmanskou ríšou na začiatku 18. storočia. Do tejto skupiny výskumu možno zaradiť aj hodnotenie existujúcich pedagogických časopisov vydávaných však až v 20. storočí, keďže doc. Lopatková sa podieľala na významnom projekte vedeckej grantovej agentúry Pedagogickej fakulty, ktorý časovo presahoval jej doménu výskumu dejín novoveku.

Výpočet sfér týkajúcich sa výskumného záberu doc. PhDr. Z. Lopatkovej, PhD. možno zavrieť jej najnovším výskumom a síce štúdiom prameňov Vatikánskeho archívu, ktorý len nedávno úspešne prezentovala spolu s prof. Rábikom na stránkach nášho najvýznamnejšieho historického periodika – *Historickom časopise* a v ktorom sa zamerali na kanonický inštitút *visitatio limina apostolorum* ako mocenským a administratívnym nástrojom Rímskej kúrie a spolu s inštitúciami pápežských legátov a nunciiov predstavoval najdôležitejší spôsob výkonu pápežskej právomoci mimo pápežského štátu. Štúdiá vhodným spôsobom ilustruje vybrané problémy z politických a náboženských dejín v širšom kontexte.

Pri komplexnom posudzovaní doterajších výsledkov vedecko-výskumnej práce doc. Lopatkovej nemožno obísť riešené vedecké projekty inauguranky ako hlavnej riešiteľky alebo participácia na projektoch podávaných v rámci fakulty a univerzity. Výsledky riešených projektov možno posudzovať ako vynikajúce, nakoľko doc. Lopatková bola organizátorkou vedeckých podujatí a následne zostavovateľkou viacerých zborníkov z konferencií, ktoré boli zorganizované ako výstupy projektov vedeckej grantovej agentúry v závere ich riešenia a týkali sa otázok zemepanského hospodárenia a správy v novoveku alebo panstiev a ich funkcií výrobných podnikov, ako aj ďalších projektov VEGA, APVV a KEGA. Celkový počet participácie na riešených vedeckých projektoch (13) sú dokladom schopnosti participovať aj na projektoch, ktoré časovo prekračujú rozpätie jej výskumného zamerania dejín Slovenska v novoveku. Inauguranka sa významnou mierou zapojila aj do fakultného projektu hradeného zo štrukturálnych fondov EÚ. Dôkladný archívny výskum inauguranky dokazujú jej početné zahraničné vedecko-výskumné archívne pobyty v Magyar Nemzeti Levéltár v Budapešti, v Prímási Levéltár v Ostrihome a najnovšie v Archivio Segreto Vaticano v Citta del Vaticano v Ríme.

Výpočet zahraničných archívnych pobytov sa pretavil do bohatej publikačnej činnosti, z ktorej je potrebné podčiarknuť najmä šesť vedeckých monografických prác, ďalšie štyri kapitoly vo vedeckých monografiách, vysokoškolské učebnice a skriptá a vysoko prekračujúci počet vedeckých štúdií publikovaných v zahraničí i v domácich vedeckých časopisoch, množstvo zostavovateľských prác, ale najmä početné ohlasy na jej práce.

V neposlednom rade treba vyzdvihnúť pedagogické pôsobenie Doc. Lopatkovej a vybudovanie si vlastnej vedeckej školy. Inauguranka svoju pedagogickú činnosť sústredila predovšetkým na obdobie novovekých slovenských dejín, v rámci ktorej prednášala nosné prednášky z novovekých slovenských dejín, viedla semináre k novovekým slovenským dejinám, k prameňom novovekých slovenských dejín a špecializované prednášky Kanonické vizitácie v slovenských dejinách, Reformácia a rekatolizácia na Slovensku, Cirkevné dejiny Slovenska, Slovenské národné obrozenie a dejín Trnavy a Trnavskej univerzity. O vedeckej a odbornej zrelosti doc. Lopatkovej svedčí hlavne jej sformovaná vedecká škola. Pod vedením inauguranky ukončili doktorandské štúdium piati absolventi, všetci piati mali tému svojej dizertačnej práce z hospodárskych novovekých slovenských dejín a treba uviesť predovšetkým to, že dvaja z týchto úspešných doktorandov pôsobia na Katedre histórie ako odborní asistenti a ostatní pracujú úspešne v odbore. Momentálne vedie ešte ďalších troch doktorandov, z ktorých jedna študentka je krátko pred obhajobou dizertačnej práce a dvaja v prvom ročníku doktorandského štúdia.

Doc. PhDr. Zuzana Lopatková, PhD. spĺňa všetky kritériá pre udelenie vedecko-pedagogického titulu profesor v odbore Slovenské dejiny. Odporúčam Vedeckej rade Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity na základe preukázateľne dosiahnutých výsledkov odborného, vedeckého a osobnostného profilu prijať doc. PhDr. Zuzanu Lopatkovú, PhD. na vymenúvacie konanie a po úspešnej obhajobe navrhujem pokračovanie pred Vedeckou radou Trnavskej univerzity, aby menovanej navrhla udeliť vedecko-pedagogický titulu profesor.

Trnava, 2. 02. 2022

prof. PhDr. Marta Dobrotková, CSc.